

Gemeente Epe

Gemeentelijk ‡

20 t/m 202

Hoofd

Gemeentelijk Watertakenplan 2021 t/m 2025

Gemeente Epe

Hoofdrapport

projectnummer 0460228.100
definitief, revisie 4
19 januari 2021

Auteurs

N. Daling
S. van Dijk
B. Steentjes

Opdrachtgever

Gemeente Epe
Marktplein 1
8161 EE EPE

datum vrijgave <i>19 jan 2021</i>	beschrijving revisie 4 Definitief	goedkeuring B.J. Steentjes <i>BJS</i>	vrijgave R. Fleur <i>RF</i>
--------------------------------------	--------------------------------------	--	--------------------------------

Inhoudsopgave

Blz.

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
2	Onze visie op de watertaken	4
2.1	Overkoepelende ambities en beleid	5
2.2	Ambitie en beleid voor zorgplicht afvalwater	7
2.3	Ambitie en beleid voor zorgplicht hemelwater	9
2.4	Ambitie en beleid voor zorgplicht grondwater	13
2.5	Ambitie en beleid voor zorgplicht oppervlaktewater	15
2.6	Samenvatting, wat kunnen de inwoners van de gemeente Epe verwachten?	17
3	Programma	19
3.1	De activiteiten in hoofdlijnen	19
3.2	Totale lasten binnen de planperiode	20
4	Middelen	22
4.1	Ontwikkeling lasten	22
4.2	Consequenties voor de rioolheffing	23
4.3	Personele consequenties	24
5	Advies en besluit	25
5.1	Bestuurlijke besluiten	26
5.2	Bekendmaking en reacties externen	26

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Epe is een krachtige en vitale gemeente gelegen in het noordoostelijke deel van de Veluwe, uniek vanwege haar natuur, landschap en cultuurhistorie. Het bestaat uit vier dorpen (Emst, Oene, Epe, en Vaassen) en een omvangrijk buitengebied, met ieder een eigen identiteit.

Om de kwaliteit van de leefomgeving in de gemeente op niveau te houden, is het van belang de openbare ruimte met de onderliggende systemen en structuren te onderhouden. Eén van de kernfactoren in het behouden van een goede leefomgeving is het in stand houden en optimaliseren van de voorzieningen omtrent de riolering en het watersysteem. Deze hebben een aantal belangrijke doelen voor het dagelijks leven:

- Het beschermen van de volksgezondheid tegen infectieziekten;
- Het schoon houden van de bodem en het oppervlaktewater;
- Het voorkomen van schade door hevige regenval én bij extreme droogte;
- Het voorkomen en beperken van structureel nadelige gevolgen van grondwater.

Het Gemeentelijk Watertakenplan (GWP) 2021 tot en met 2025, beschrijft de visie, ambities en programma's van de gemeente omtrent de watertaken. Het GWP geeft de beleidskaders voor het in stand houden van de huidige voorzieningen en het toekomstbestendig en klimaatadaptief maken van de riolering en leefomgeving in de gemeente Epe. De riool- en watertaken gaan verder dan alleen de buizen onder de grond. Ook onder meer gemalen, sloten en greppels dragen bij aan de bovenstaande doelen. We blijven de gemeentelijke rioleringszorg en de watertaken de komende jaren in grote lijnen op dezelfde wijze invullen zoals we dat nu doen. De leefomgeving blijft minimaal op het niveau van de huidige situatie en op specifieke locaties verbeterd door klimaatadaptieve maatregelen. Doelmatig en adequaat blijven de woorden die bij deze koers horen.

Het GWP beschrijft alle gemeentelijke watertaken en is ten opzichte van het vGRP 2016 t/m 2020 aangevuld met de strategie ten aanzien van de ambities en verplichtingen van het oppervlaktewater. Het GWP beschrijft de beleidskaders en de activiteiten voor de inzameling, transport en verwerking van stedelijk afval-, hemel- en grondwater en het beheer en onderhoud van oppervlaktewater in de gemeente Epe voor de periode 2021 t/m 2025 en geeft de visie op de gemeentelijke watertaken voor de lange termijn weer. Het GWP is opgesteld in samenspraak met het waterschap.

De effecten van de klimaatverandering raken nauw aan de gemeentelijke watertaken en zorgplichten; de gevolgen van heftige regenbuien, meer hittestress en toenemende droogte komen nu al aan het licht. Ook leidt het verstenen van de bebouwde omgeving, zeker in combinatie met de klimaatverandering, tot een grotere kwetsbaarheid van woon-, werk- en

winkelgebieden. Door de klimaatadaptatie mee te nemen bij de invulling van de watertaken, blijft de kwaliteit van de leefomgeving ook in de toekomst op niveau. De juiste uitvoering van de watertaken zal bijdragen aan de integrale aanpak van droogte, toenemende hitte en wateroverlast. Van belang is dat, zodra de openbare ruimte meerdere functies vervult (zoals berging van water-op-straat, verwerking van water in groenvoorzieningen), dit duidelijk wordt gecommuniceerd naar de gebruikers hiervan.

De relatie tussen het Gemeentelijk Watertakenplan en de Omgevingswet

De beoogde invoering van de Omgevingswet is januari 2022¹. Deze nieuwe wet integreert de vele wetten die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving, zoals de Wet milieubeheer (Wm) en de Waterwet. Het GWP landt als instrument van de Omgevingswet nadat deze in werking is getreden. Op grond van het overgangsrecht worden bepaalde plannen (onder meer het GWP) automatisch beschouwd als onderdelen van het omgevingsplan (conform het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet, Ow).

Koppeling met Omgevingsvisie

De integrale omgevingsvisie bevat onder meer een beschrijving van de samenhang tussen boven- en ondergrond, grondwaterkwantiteit en -kwaliteit, grondwater- en oppervlaktewatersysteem en de maatschappelijke opgaven inclusief de rol van de diverse overheden hierin. Daarnaast moet erin staan hoe het toekomstige beheer van het grond- en oppervlaktewater en de bodem eruitziet. Bij het vaststellen van de omgevingsvisie moeten de overheden rekening houden met het voorzorgsbeginsel, het preventiebeginsel en het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron moeten worden bestreden. Ook moet de omgevingsvisie aangeven hoe bedrijven, burgers, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen bij de voorbereiding zijn betrokken (motiveringsplicht, art. 10.7 Ow).

Dit betekent dat de onderhavige ambities en visie op de gemeentelijk watertaken één op één worden overgenomen in de Omgevingsvisie.

Koppeling met Omgevingsprogramma's

Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen maken hun omgevingsvisies operationeel in programma's (afd. 3.2 Ow). In de programma's wordt het beleid voor de ontwikkeling, het gebruik, het beheer of de bescherming van de fysieke leefomgeving uitgewerkt en zijn maatregelen op te nemen om aan omgevingswaarden te voldoen of om andere doelstellingen voor de fysieke leefomgeving te bereiken. Programma's binden alleen het vaststellende bestuursorgaan zelf en kennen dus geen hiërarchie en geen doorwerking in juridische zin. Het omgevingsplan en de verordeningen kennen deze doorwerking daarentegen wel.

De gemeente Epe geeft hier invulling aan door het opstellen van het onderhavig Gemeentelijke WatertakenPlan.

Van beleidskader naar operationele uitvoeringsplannen

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het stellen van het beleidskader, het college is vervolgens verantwoordelijk voor de uitvoering van dit beleidskader. Het is aan het college hoe zij op een doelmatige en efficiënte wijze dit beleidskader invult. Met dit GWP wordt het beleidskader door de Raad vastgesteld voor de periode 2021 t/m 2025.

¹ Voor de actuele stand van zaken, zie: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/omgevingswet>

Het GWP en het bijbehorende Achtergronddocument geven inzicht in de omvang, het functioneren en de kwaliteitstoestand van de voorzieningen waarmee de gemeente invulling geeft aan de wettelijke zorgplichten voor de inzameling, transport en verwerking van afvalwater, hemelwater en grondwater. Het GWP benoemt activiteiten (onderzoeken, onderhoud en investeringen) vanuit onze gemeentelijke zorgplichten.

Afspraken en verplichtingen uit het verleden én vanuit het beleid dienen realistisch te zijn. In het GWP is eenduidig vastgelegd hoe hiermee wordt omgegaan en op welke wijze invulling wordt gegeven aan de zorgplichten, zodat ook inwoners weten waar zij aan toe zijn. De manier van omgang en wijze van invulling worden vervolgens omgezet in een consequentie voor zowel de tariefontwikkeling van de rioolheffing als de personele middelen. Wij richten ons voor de activiteiten, en de financiering hiervan vanuit de rioolheffing, op de planperiode 2021 t/m 2025.

Betrokken partijen

Basisgedachte achter het GWP is dat een gedegen en integrale beleidsafweging plaatsvindt op het terrein van de verbrede watertaken, met raakvlakken naar de openbare ruimte, financiën en personeel. Dit is van toepassing voor zowel de gemeentelijke organisatie als bij externe partijen die hierbij belang hebben. Bij het opstellen van het GWP 2021 t/m 2025 is een ambtelijke werkgroep betrokken. De werkgroep bestaat uit medewerkers van de gemeente Epe, het waterschap Vallei en Veluwe en Antea Group.

Begrippenkader

Het vakgebied van de gemeentelijke watertaken kent een eigen begrippenkader. De belangrijkste begrippen zijn door de Stichting Rioned in algemene bewoordingen toegelicht. Deze zijn te vinden in het Achtergronddocument en op www.rioolenraad.nl.

2 Onze visie op de watertaken

De gemeente Epe heeft haar visie tot 2022 vastgelegd in het Collegeprogramma 2018-2022, waarin ook beleid zoals de Toekomstvisie 2030² tot uiting komt. Deze visie richt zich op vier verschillende thema's waarvoor per thema een aantal doelen zijn geformuleerd.

Thema 1: Vitale Dorpen en Buurtschappen <ul style="list-style-type: none">• Adequate maatschappelijke voorzieningen• Zorg en ondersteuning dichtbij• Goed leefklimaat	Thema 2: Duurzame leefomgeving <ul style="list-style-type: none">• Prettig wonen• Kwalitatief goed openbaar gebied
Thema 3: Duurzame economie <ul style="list-style-type: none">• Ruimte voor bedrijvigheid• Stimuleren duurzame ontwikkelingen	Thema 4: Verbindende overheid <ul style="list-style-type: none">• Participeren van inwoners en organisatie• Modern openbaar bestuur

In dit GWP geven wij aan hoe de invulling van de gemeentelijke watertaken een bijdrage levert aan de hierboven beschreven visie en thema's. Om inzichtelijk te maken waar de gemeentelijke watertaken en de visie elkaar vinden, leggen wij dat verband in de komende paragrafen. Niet alle doelen uit de gemeentelijke visie hebben direct verband met de gemeentelijk watertaken, voor het GWP hebben wij een aantal relevante doelen aangehaakt:

- **Vitale Dorpen en Buurtschappen - Goed leefklimaat:** Gebiedsgericht werken, onderlinge betrokkenheid en een actieve bijdrage van inwoners in de directe woon en leefomgeving.
- **Duurzame leefomgeving - Kwalitatief goed openbaar gebied:** Een toegankelijk en aantrekkelijke omgeving; goed onderhouden wegen, voet- en fietspaden, met een oog op klimaatverandering.
- **Duurzame economie - Stimuleren duurzame ontwikkelingen:** Verduurzaming vanuit brede invalshoek. De gemeente richt zich in het bijzonder op energietransitie en een circulaire economie. Initiatieven vanuit de samenleving verdienen ondersteuning.
- **Verbindende overheid - Participeren van inwoners en organisatie:** De samenleving wordt betrokken bij de beleidsontwikkeling en -uitvoering en de gemeente regisseert. De basis ligt in een actieve communicatie met samenleving.

De gemeentelijke visie op de watertaken en klimaatadaptatie kent veel raakpunten met het beleid van het Waterschap Vallei en Veluwe. Het waterschap beschrijft in het Blauwe Omgevingsprogramma (BOP) vier maatschappelijke thema's die de komende tijd voor haar centraal staan en bijdragen aan een waardevolle leefomgeving: klimaatverandering, de energietransitie, circulaire economie en biodiversiteit.

Voor het formuleren van de ambities is aansluiting gezocht bij de bestaande visiedocumenten en beleidsplannen van de gemeente Epe (zoals het Waterplan Epe 2011) en de watervisies en

² www.epe.nl/direct-regelen/onderwerpen_41465/product/toekomstvisie-2030-epe-krachtig-en-vitaal_1016.html (bezocht september 2020)

waterbeheerplannen van het waterschap (Blauwe Omgevingsvisie 2050 (BOVI)³ en Stedelijk Water in Beeld (SWIB)), Deltaplannen van het Rijk en samenwerkingsafspraken in de regio. De gemeentelijk watertaken worden in verschillende paragrafen behandeld, en de impact op de visie zoals beschreven in het Coalitieprogramma wordt hierbij zichtbaar gemaakt.

De omschrijvingen van de ambities, nulmeting en speerpunten zijn kort en bondig; voor duiding wordt verwezen naar het Achtergronddocument. Daarin is per aspect uitgebreid ingegaan op de kwaliteitsbeschrijvingen en (getalsmatige) kwaliteitsnormen en zijn de genoemde speerpunten nader uitgewerkt, zodat duidelijk is wat bewoners en bedrijven van ons kunnen verwachten. Tevens zijn de paragrafen voorzien van referentiebeelden voor de diverse watertaken. Ter illustratie is een beeld geschetst voor een sobere en voor een ambitieuze insteek. Onderstaande kaders geven de hoofdlijn van de gemeentelijke ambitie weer.

De bewoners en bedrijven kunnen ervan uitgaan dat de zorgplichten op een professionele en adequate manier door de gemeente worden ingevuld.

De leefomgeving blijft minimaal op het huidige niveau, de beleving en aantrekkelijkheid wordt, waar mogelijk en doelmatig, verbeterd.

2.1 Overkoepelende ambities en beleid

Sommige ambities en beleidspunten werken door in alle zorgplichten. Of we nou kijken naar het afvalwater, oppervlaktewater, grondwater of hemelwater, het is van groot belang dat de bijbehorende voorzieningen werken (technische staat), dat het risico op storing bij gemalen laag is (bedrijfszekerheid gemalen) en dat er bij de aanleg van nieuwe stelsels duidelijke kaders worden gesteld. Om herhaling te voorkomen zijn deze overkoepelende aspecten in deze paragraaf benoemd.

Aspect	Ambitie	Vitale dorpen en Buurtschappen	Duurzame leefomgeving	Duurzame economie	Verbindende overheid
Algehele Technische staat (de conditie van de voorzieningen)	<ul style="list-style-type: none"> Er wordt tijdig ingegrepen als onderdelen onvoldoende functioneren (ingrijpmaatstaven). Maatregelen worden niet uitgesteld. De beheerdata is op orde. 	<p>Voorkomen van onnodige vervuiling en overlast voor de omgeving.</p> <p>Voorkomen van lekkend afvalwater naar de bodem.</p>	<p>Voorkomen van ongewenst water op straat en stankoverlast, om de omgeving aantrekkelijk te houden.</p>	<p>Beter onderhoud zorgt voor een langere levensduur van installaties en systemen. Het voorkomen van lekkages zorgt voor minder waterverbruik.</p>	<p>Meldingen worden beantwoord met actuele data. Data wordt geactualiseerd met meldingen.</p> <p>Werk-met-werk-maken zodra zich kansen voordoen.</p>

³ www.bovi2050.nl

Bedrijfszekerheid gemalen	<ul style="list-style-type: none"> • Gemalen vallen niet uit. • De afvoercapaciteit van de gemalen is te allen tijde gegarandeerd. 	Voorkomen van onnodige vervuiling en overlast voor de omgeving.	Voorkomen van ongewenst water op straat, en overstorten van (schoon) water.	Geen vervuiling van schoon regenwater als er lozingen plaatsvinden i.v.m. inactieve of onderpresterende gemalen.	Meldingen worden beantwoord met actuele data. Data wordt geactualiseerd met meldingen.
Nieuwe aanleg en renovatie	<ul style="list-style-type: none"> • De Technische Richtlijnen en Verordeningen worden gevolgd. • Er is aandacht voor inbreng inwoners. 	Het gebruik van toekomstbestendige voorzieningen bij nieuwbouw en renovatie, om ook overlast in de toekomst te voorkomen.	Gebruik van toekomstbestendige en klimaatrobuuste voorzieningen bij nieuwbouw en renovatie.	Duurzame en circulaire ontwerpen bij nieuwbouw en renovatie.	Inwoners worden bij relevante projecten betrokken.

Nulmeting

De technische staat van de leidingen en voorzieningen is inzichtelijk, de inspectiegraad is de laatste jaren toegenomen. De beheerdata is voldoende op orde en dient dit te blijven. Vanuit het dagelijks beheer is geborgd dat bij falen van bijvoorbeeld een gemaal of aansluitleiding snel kan worden gereageerd. Uitgesproken is dat (her)ontwikkelingen niet zorgen voor een verslechtering van de watersituatie. Voor het inzetten van burgerparticipatie heeft de gemeente geen standaardaanpak.

Speerpunten Hiervoor zetten wij de komende planperiode in op de volgende speerpunten:

- Beheerdata actueel, compleet en valide. De gemeente heeft het volledig waterstelsel (riolering, oppervlaktewater) in het beheersysteem staan. Door deze beheerdata op orde te houden en te valideren, houden we het inzicht in de omvang en de staat van het systeem, en daarmee de verwachte kosten voor het dagelijks beheer.
- Inzicht in functioneren op orde. Door met modelstudies te kijken hoe ons systeem presteert, weten we waar we staan, wat voor risico's we lopen en waar nog verbeteringen mogelijk zijn. We hebben de zwakke punten van ons stelsel in kaart en we weten welke maatregelen we kunnen treffen.
Tevens sluiten wij onze gemalen en pompunits aan op nieuwe besturingssystemen, zodat we direct inzicht hebben in meldingen, storingen en het functioneren hiervan.
- Betrouwbaar rioolstelsel. Het stelsel moet betrouwbaar zijn, knelpunten worden aangepakt, waar het stelsel niet voldoet of verouderd is grijpen wij in. Hierbij wegen wij de mogelijke effecten en risico's en de beoogde kosten af.
- Controleren van nieuw, vervangen of gerepareerd werk: We blijven actief controleren op wat nieuw wordt aangelegd of gerepareerd en verlenen pas goedkeuring bij een correcte aansluiting én de bijbehorende dataverstrekking (revisietekeningen). Onze richtlijnen voor inrichting zijn helder en eenduidig voor iedereen.
- Meekoppelkansen benutten: in projecten en op buurt/wijkniveau worden riool- en waterprojecten in samenhang met andere opgave, zoals integrale vervanging andere assets, klimaatopgave of de opgave energietransitie, afgestemd en benut. Enerzijds om werk-met-werk te maken, anderzijds om regie te houden op de drukte in de ondergrond.

2.2 Ambitie en beleid voor zorgplicht afvalwater

De gemeente heeft de plicht te zorgen voor het transport van het stedelijk afvalwater naar de rioolwaterzuivering. Deze zorgplicht voor de inzameling en transport van stedelijk afvalwater komt voort uit de wettelijke zorgplicht zoals opgenomen in Artikel 10.33 Wet milieubeheer. In de onderstaande tabel is voor onze invulling van deze zorgplicht toegelicht hoe deze bijdragen aan de overkoepelende thema's van de gemeente Epe.

De aspecten 'inzameling' en 'transport' hebben betrekking op de wettelijke verplichting om huishoudelijk afvalwater in te zamelen en te transporteren om te voorkomen dat dit in het leefmilieu terecht komt, om zodoende een bijdrage te leveren aan een betere kwaliteit van het oppervlaktewater, grondwater en de bodem. Daarnaast wordt bij dit item aandacht besteed aan (foutieve) aansluitingen die de inzameling (en zuivering) van afvalwater belemmeren. Om het afvalwater te kunnen inzamelen en transporteren moeten de buizen, putten, gemalen etc. voldoende capaciteit hebben, (onder vrijverval) binnen gestelde tijd afstromen en bedrijfszeker, dus in goede staat zijn.

Aspect	Ambitie	Vitale dorpen en Buurtschappen	Duurzame leefomgeving	Duurzame economie	Verbindende overheid
Aansluiting en inzameling	<ul style="list-style-type: none"> Al het afvalwater wordt ingezameld en gezuiverd en komt tijdens droog weer niet ongezuiverd in sloten of bodem. Er zijn geen stankklachten en/of verontreinigingen van sloten en bodem door het riool. Op de voorzieningen zitten geen (foutieve) aansluitingen die de inzameling en transport (en zuivering) van afvalwater belemmeren. 	Voorkomen dat afvalwater in het leefmilieu (op maaiveld of in het in oppervlakte water) terecht komt.	Geen stankklachten of verstoppingen bij de inwoners.	Aanmoedigen en meedenken met alternatieven 'anders omgaan met afvalwater'.	Communicatie tussen gemeente en inwoners voor aansluitplicht en voorkomen van nieuwe foutaansluitingen.
Transport naar de rioolwaterzuivering	<ul style="list-style-type: none"> Stedelijk afvalwater kan ongehinderd en binnen voldoende tijd afstromen, aanrotting van afvalwater wordt hiermee voorkomen. Aantasting van het riool is beperkt en er zijn geen risico's door beschadigde riolen. Bij hoosbuien wordt het rioolwater zoveel mogelijk opgevangen in de riolen en bergingsvoorzieningen) De vuiluitworp via de overstorten in sloten en vijvers is beperkt. Slechts af en toe is er sprake van stank en vervuiling. De vuiluitworp via de overstorten in sloten en vijvers leidt niet tot risico's voor mens en omgeving. 	Voorkomen dat ongewenste lozingen de kwaliteitseisen voor bodem en oppervlakte water overschrijden.	Beperkte stankoverlast en vuiluitworp in het openbaar gebied.	Voorkomen dat afvalwater onnodig wordt verpompt.	Initiatieven om vuilwatervolume te verminderen.

Nulmeting

Nagenoeg alle relevante percelen in Epe zijn aangesloten op de riolering. Vijf percelen (gelegen in het buitengebied) zijn niet op het riool aangesloten. Hier loost het afvalwater via een lokale zuiverende voorziening (IBA) in bodem of sloot en is de lozer zelf verantwoordelijk voor de lozing. Het inzicht in de technische staat van de vrijval riolering is verbeterd sinds het vorige vGRP. In 2015 is de hoeveelheid inspecties opgevoerd. Eind 2020 is bijna 90% van de riolen geïnspecteerd. Aandachtspunten die vanuit de inspecties naar voren komen worden veelal direct verholpen. Het betreft veelal hoekverdraaiingen, infiltratie van water of een te hoog waterpeil in de buis. Door het ombouwen van de gemengde riolen naar een gescheiden verwerking van hemelwater en de aanleg van een aantal bergingsbassins is de ongewenst lozing van rioolwater naar de beken verminderd.

Speerpunten

Hiervoor zetten wij de komende planperiode in op de volgende speerpunten:

- **Inzameling van afvalwater.** Aansluitingen buitengebied; Door te blijven inzetten op het aankoppelen van de afvalwaterlozingen in het buitengebied, wordt het lozen van ongezuiverd afvalwater teruggebracht. Tevens wordt de komende jaren het areaal van op de riolering aangesloten percelen onderzocht, in samenwerking met Tribuut (vanuit de lijst aanslagen rioolheffing).

- Assetmanagement. Risico- en effectgestuurd rioolbeheer; met als doel het maken van transparante en vastgelegde keuzes en het efficiënt inzetten van de beschikbare middelen. Het falen van een riool in een achterpad heeft een andere impact dan een riool een de hoofdstraat. Hierbij hoort dan een andere beheerstrategie. Een voorbeeld is het gedifferentieerd inspecteren van de riolen. Door gerichte keuzes te maken waar en hoe vaak inspectie nodig is, heeft het systeem geen negatief effect op de leefomgeving, terwijl wij de middelen het meest efficiënt inzetten. Door bij ons assetmanagement rekening te houden met de risico's en effect op de leefomgeving geven wij elk probleem de aandacht die het verdient.
- Bewustzijn creëren voor het 'anders omgaan met drinkwater en afvalwater. We houden de inwoners op de hoogte van de jaarlijkse afvalwaterproductie (bijvoorbeeld in perspectief tot vergelijkbare woningen, buurten of omliggende dorpen) en promoten mogelijkheden om dit terug te dringen. Dit doen wij in samenhang met de bewustwording voor het veranderde klimaat en de bijdrage die de particulieren zelf aan klimaatadaptatie kunnen leveren.

2.3 Ambitie en beleid voor zorgplicht hemelwater

De gemeente heeft de plicht te zorgen voor de inzameling van het hemelwater (regenwater). De zorgplicht voor de inzameling en verwerking van overtollig afvloeiend hemelwater sluit aan bij Artikel 3.5 van de Waterwet. In de onderstaande tabel is toegelicht hoe de omgang met afvloeiend hemelwater bijdraagt aan de overkoepelende thema's voor de gemeente Epe.

Bewuste, doelmatige keuzes over de omgang met hemelwater zijn noodzakelijk. Indien hemelwater niet lokaal in de bodem of op een oppervlaktewaterlichaam te brengen is, is transport en verwerking mogelijk. Bij gemengde rioolstelsels wordt het op daken en wegen vallend hemelwater vermengd met afvalwater van huishoudens en bedrijven en getransporteerd naar de RWZI's. Het transporteren en zuiveren van relatief 'schoon' hemelwater is voor de gemeente geen duurzame oplossing. De afvalwaterketen wordt onnodig belast en er wordt onnodig energie verbruikt. Om overlast tijdens heftige regen te voorkomen, moet de riolering voldoende afvoercapaciteit hebben. Hiervoor dienen de buizen, putten, etc. in goede staat te zijn. Regulier onderhoud en tijdige vervanging is daarbij noodzaak. Bij extreme buien heeft de gehele buitenruimte een rol in de opvang, afvoer en verwerking van het hemelwater.

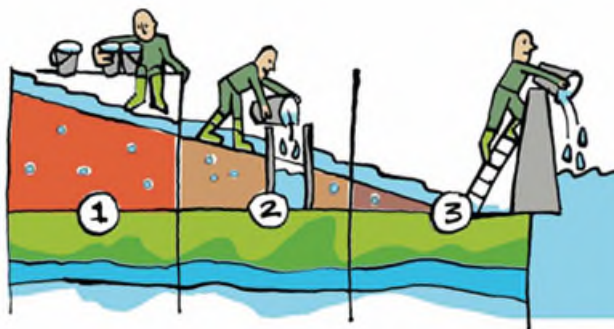
Aspect	Ambitie	Vitale dorpen en Buurtschappen	Duurzame leefomgeving	Duurzame economie	Verbindende overheid
Aansluiting en inzameling	<ul style="list-style-type: none"> • Overtollig hemelwater dat de particulier redelijkerwijs niet op eigen terrein kan verwerken wordt ingezameld. • Op de voorzieningen zitten geen (foutieve) aansluitingen die de inzameling (en verwerking) van overtollig hemelwater belemmeren. • Er wordt geprobeerd zoveel mogelijk schoon hemelwater te scheiden van het stedelijk afvalwater, voor zover dit doelmatig is. • Hemelwater wordt zoveel mogelijk bovengronds verwerkt. 	De openbare ruimte wordt onderdeel van de verwerking én beleving van hemelwater.	Water op straat is onvermijdelijk in de toekomst, Bepaalde gebieden worden hier juist op ingericht, om wateroverlast te voorkomen.	Onnodige inzameling en transport van schoon regenwater vermindert het energie en waterverbruik in de gehele keten.	Communicatie tussen gemeente en inwoners voor de bewustwording en rolverdeling in de omgang met hemelwater en klimaatadaptatie.
Verwerking en afvoercapaciteit	<ul style="list-style-type: none"> • De bebouwing, wegen en openbare ruimte zijn zo ingericht dat het water bij regen redelijk goed kan afvoeren naar de straatkolken en/of riolering. Hinderlijke plassen op straat komen beperkt voor. De afstroming dient gewaarborgd te zijn. • Bij normale regenval wordt het rioolwater afdoende opgevangen in de riolen (en eventuele bergingsvoorzieningen), zonder dat dit leidt tot hinderlijke water-op-straat. • Bij extreme situatie (vanaf een bui die eens in 2 jaar optreedt) mag tijdelijk enige hinder door 'water op straat' situaties ontstaan. 	In 2050 is de verwerkingscapaciteit van de ondergrond én de openbare ruimte ingericht om de korte heftige bui die eens per 100 jaar valt te verwerken, zonder dat er wateroverlast optreedt.	Water op straat is onvermijdelijk in de toekomst, Bepaalde gebieden worden hier juist op ingericht, om wateroverlast te voorkomen	Het tempo van maatregelen tegen wateroverlast volgt in de basis de vervangingsopgave van riolering en wegen.	Afstemming tussen gemeente, waterschap en inwoners omtrent de acceptatie van water-op-straatsituaties.
Bewustwording	<ul style="list-style-type: none"> • Inwoners zijn op de hoogte van het veranderde klimaat en hoe dit zich vertaalt in uitdagingen voor de gemeente Epe. 	Inwoners worden betrokken zodat ze een actieve bijdrage kunnen leveren aan een klimaat neutrale straat.	-	-	Inwoners worden geïnformeerd over de situatie en uitgedaagd mee te denken aan oplossingen.

Speerpunten

Hiervoor zetten wij de komende planperiode in op de volgende speerpunten:

- Wateroverlast bij extreme neerslag – klimaatbestendig en water robuuste maatregelen;
In de gemeente wordt gebouwd met een blik op de toekomst. Nieuwe constructies (riolering en de openbare omgeving) worden water robuust aangelegd, zo is de omgeving klaar voor de toekomst. Knelpunten worden in kaart gebracht en klimaatbestendig gemaakt. Daarnaast werken wij met de voorkeursvolgorde voor de verwerking van regenwater (figuur 1):
 1. Vasthouden - water zoveel mogelijk verwerken en infiltreren in de bodem daar waar het valt. Dit draagt bij aan de bestrijding van de droogte.
 2. Bergen – (tijdelijk) opslaan in wadi's, retentievoorzieningen of het oppervlaktewater.
 3. Afvoeren - als laatste instrument kan de afvoercapaciteit vanuit een gebied worden vergroot. Dit alleen, conform het Waterplan Epe, op locaties waar infiltratie van hemelwater niet wenselijk of mogelijk is.

Met deze voorkeursvolgorde haken wij aan op de Blauwe Omgevingsvisie en het Blauwe Omgevingsprogramma van het waterschap.

Figuur 1: Bron: PublicSpaceInfo

- Regenwater is in principe schoon. Wij zetten in op de ombouw van de gemengde riolen naar gescheiden inzameling van vuil- en hemelwater (afkoppelen van verhard oppervlak). Zoals ook beschreven in het Waterplan Epe (2011) draagt het “ontvlechten” van afvalwater en regenwater bij aan een duurzaam systeem. Dit ontvlechten of afkoppelen doen wij ter voorkoming van het onnodig zuiveren van schoon hemelwater, het voorkomen van wateroverlast en het beperken van droogte door hemelwater zo veel als mogelijk te verwerken daar waar het valt (zie voorgaande bullit).
De insteek voor ‘afkoppelen’ is dat wij dit doelmatig doen bij vervanging van bestaande riolering en door werk-met-werk te maken. Hierbij wordt het water zoveel mogelijk bovengronds wordt afgevoerd.
- Omgaan met hemelwater – bewustwording bij particulieren. De gemeente wil een bewustzijn creëren voor de effecten van het veranderde klimaat en toename van neerslag. Wij willen inwoners, bedrijven en ontwikkelaars faciliteren en stimuleren om mee te denken en te doen met het klimaatbestendiger en duurzamer maken van Epe. Kaders, taken en verantwoordelijkheden van particulieren, ontwikkelaars en gemeente gaan wij de komende periode eenduidig vastleggen (in bijvoorbeeld een Leidraad Inrichting Openbare Ruimte). Daarnaast onderzoeken wij mogelijkheden voor lokale regenopvang en afkoppeling van hemelwater voor particulieren. De komende periode stellen wij onze

kernboodschap op.

Hiernaast denken wij aan publieksacties om inwoners bewust te laten worden van de effecten van een veranderend klimaat en hun rol daarin. Bijvoorbeeld een 'actie regenton' of het stimuleren van onttregelen van tuinen. De komende planperiode werken wij dit nader uit.

- Geaccepteerd water op straat

Bij extreme regenval kunnen bepaalde gebieden worden ingezet om tijdelijk water te bergen. Zo kan strategisch water op straat andere belangrijke gebieden voor ernstige hinder of schade behoeden. In het Achtergronddocument hebben wij de termen voor hinder, ernstige hinder en schade (wateroverlast) gedefinieerd. Met een veranderend klimaat en toenemende neerslag is dit een manier om ook in de toekomst veiligheid en een goede leefomgeving te garanderen voor de inwoners.

2.4 Ambitie en beleid voor zorgplicht grondwater

De zorgplicht voor de structurele nadelige gevolgen van grondwateroverlast is opgenomen in Artikel 3.6 van de Waterwet. Waar mogelijk zetten wij in op een positieve bijdrage aan het droogteprobleem.⁴

Aspect	Ambitie	Vitale dorpen en Buurtschappen	Duurzame leefomgeving	Duurzame economie	Verbindende overheid
Aansluiting en wijze van inzameling	De gemeente wil een duidelijk aanspreekpunt zijn voor burgers en bedrijven betreffende grondwaterproblematiek en vragen over het grondwater.	Grondwater geeft geen problemen voor de aan de grond gegeven bestemming.	-	-	Communicatie tussen gemeente en inwoners over de rolverdeling en bewustwording voor (structurele) grondwateroverlast.
Aanpak structurele overlast	De gemeente treft, mits doelmatig, maatregelen op openbaar terrein ter beperking van structurele grondwateroverlast.	Grondwater geeft geen problemen de aan de grond gegeven bestemming.	-	Het tempo van maatregelen tegen structurele grondwateroverlast volgt de vervangingsopgave van riolering en wegen.	Communicatie tussen gemeente en inwoners over de rolverdeling en bewustwording voor (structurele) grondwateroverlast.
Instandhouding waterbalans	De gemeente draagt bij aan een duurzame omgang met water door waar mogelijk infiltratie van hemelwater te stimuleren.	-	Een groene, levendige omgeving. Waar droogte en hitte onder controle zijn.	Door (schoon) hemelwater zo veel mogelijk lokaal te verwerken en/of infiltreren, voorkomt dit onnodige voorzieningen en energieverbruik.	Communicatie tussen gemeente en bewoners over de bewustwording voor het anders omgaan met water.

⁴ De financiering van aanpak van droogtestress kan niet volledig onder de zorgplicht grondwater worden gebracht, tenzij het 'structurele nadelige gevolgen' betreft. Dit maakt het niet mogelijk de bijhorende activiteiten te financieren vanuit de rioolheffing.

Nulmeting

Bekend is dat door de klimaatverandering en de vermindering van de grondwateronttrekkingen de grondwaterstanden in bepaalde gebieden rond het Veluwemassief mogelijk stijgen. Dit kan in de toekomst mogelijk overlast veroorzaken. Door de provincie Gelderland zijn grondwaterfluctuatiezones aangegeven, deze zone ligt ter plaatse van de kernen Emst, Epe en Vaassen. In het Waterplan is de aanbeveling opgenomen nader onderzoek te doen naar de lokale effecten, voordat beleid ontwikkeld kan worden. Voor de gebieden waarvan bekend is dat deze gevoelig zijn voor grondwateroverlast (Vegteland te Epe en Oosterhof te Vaassen) heeft nog geen specifiek onderzoek plaatsgevonden.

De afgelopen jaren is door het gebruik van het grondwatermeetnet meer inzicht verkregen op de actuele grondwaterstanden en de fluctuatie hiervan. De resultaten hiervan dienen als basis voor de invulling van de uitvoeringsagenda en het iken en vastleggen van de maatstaven.

Speerpunten

Hiervoor zetten wij de komende planperiode in op de volgende speerpunten:

- Invullen regierol – onderzoeken effecten grondwaterstand bij projecten; Door tijdens onze projecten de effecten van en op de grondwaterstand mee te nemen, verminderen wij de kans op grondwateroverlast en aantasting van het watersysteem. In deze rol maken wij gebruik van de kennis van ons grondwatersysteem van het waterschap.
- Omgaan met grondwater – klimaatbestendig en waterrobuuste maatregelen; Door klimaatrobuuste maatregelen te nemen, bereidt Epe zich voor de toekomstige droge en

natte situaties. Water infiltratie helpt om droogte te voorkomen, en de waterafvoer in wordt gedimensioneerd voor de toenemende neerslag. De financiering van aanpak van droogtestress kan niet volledig onder de zorgplicht grondwater worden gebracht; wat dan wel werken wij de komende periode uit.

- Verkrijgen van inzicht – voortzetten monitoring grondwaterstanden; Het continue monitoren zorgt voor inzicht in de langjarige ontwikkeling van het grondwater in de Gemeente Epe. Zo grijpen wij tijdig in als de grondwaterstand wordt aangetast.
- Verkrijgen van inzicht – inventariseren en inspecteren. De voorzieningen die een bijdrage leveren aan de beheersing van het grondwater (met name drainagesystemen) leggen wij vast in het beheersysteem GBI. Deze data is op voldoende op orde en dient dit te blijven. Wij zetten een structureel inspectie en reinigingsprogramma, ook voor deze voorzieningen.

2.5 Ambitie en beleid voor zorgplicht oppervlaktewater

Het oppervlaktewater in Epe speelt een belangrijke rol in de beleving van de dorpen en het IJssellandschap. Daarnaast draagt een goed functionerend en onderhouden watersysteem, plus het omliggende groen, bij aan de klimaatopgaven voor het verminderen van wateroverlast, hittestress en droogtestress. Een deel van de grotere watergangen en het oppervlaktewater is in beheer en onderhoud bij de gemeente, een ander deel bij het waterschap.

De gemeentelijke taken omtrent oppervlaktewater vallen buiten de wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Oppervlaktewater is in het GWP wel opgenomen, aangezien het een belangrijke bijdrage levert aan de hoofddoelen vanuit de inleiding (H1). De gemeente heeft wel een verplichting voor na het nastreven van een gewenste waterkwaliteit (afspraken KaderRichtlijnWater) en verplichtingen die volgen vanuit de Keur van het waterschap. Voor het stedelijk oppervlaktewater is het de ambitie, samen met het waterschap, de aankomende planperiode de aspecten verder vorm te geven. Niet alleen de gezamenlijke kaders voor de technische staat en de beheer- en onderhoudsregimes, maar ook investeringen vanuit bijvoorbeeld het Regionaal Adaptatie Programma.⁵

Aspect	Ambitie	Vitale dorpen en Buurtschappen	Duurzame leefomgeving	Duurzame economie	Verbindende overheid
Afvoer-capaciteit	Bij extreme situatie mag opstuwning tot op maaiveld en 'water-op-straat' situaties ontstaan. Dit mag niet leiden tot overlast/schade.	De afvoercapaciteit wordt gegarandeerd. Zodat overlast en onveilige situaties zoveel mogelijk worden voorkomen.	De bestaande en nieuwe watergangen leveren een bijdrage aan de leefbaarheid en beleving van de openbare ruimte en de klimaatopgaven	-	Meldingen over hoogwater of overlast worden opgepakt.
Uitstraling	De gemeente en het waterschap zetten met regulier beheer in de optimale uitstraling van de watergangen en (retentie)vijvers.	-	De bestaande en nieuwe watergangen leveren een bijdrage aan de leefbaarheid en beleving van de openbare ruimte en de klimaatopgaven	-	-

⁵ <https://klimaatvalleienuwe.nl/wp-content/uploads/2020/06/RegionaalManifest-PlatformWater-ValleiEem.pdf>

(vervolg)

Beleving en zichtbaarheid	De gemeente en het waterschap zetten in op vergroten van de belevingswaarde en biodiversiteit van het oppervlaktewater.	-	-	-	-
---------------------------	---	---	---	---	---

Nulmeting

De ambities en het beleid op het gebied van oppervlaktewater zijn niet eerder op deze wijze opgenomen. De insteek op het huidige beleid tussen de gemeente Epe en het waterschap Vallei en Veluwe verschilt op diverse vlakken. De afstemming tussen de doelen & ambities van het waterschap, voor zowel het beheer en onderhoud als de inrichting van oppervlaktewater én oevers, is een belangrijk speerpunt voor de komende jaren.

Speerpunten

Hiervoor zetten wij de komende planperiode in op de volgende speerpunten:

- Een andere inrichting van de buitenruimte, zodat daar ook water verwerkt kan worden (volgens de trits vasthouden-bergen-afvoeren) draagt positief bij aan het functioneren van het oppervlaktewater. Van belang is, zodra de openbare ruimte meerdere functies vervult (berging van water op straat, berging van water in groenvoorzieningen) dit duidelijk gecommuniceerd wordt naar de gebruikers hiervan.
- Beleving en zichtbaarheid. Het oppervlaktewater levert een bijdrage aan de beleving en aantrekkelijkheid van de gemeente Epe. Een deel van het water is in beheer en onderhoud bij het waterschap. Ook zij leveren hieraan dus een bijdrage. Wij willen de streefbeelden voor het oppervlaktewater actualiseren in samenspraak met het waterschap.
- Afstemmen beheerstrategie; hetzelfde is van toepassing voor het beheer- en onderhoud van het oppervlaktewater en de oevers. Samen met het waterschap willen wij de bestaande maai- en onderhoudsregimes koppelen aan de gezamenlijk op te zetten streefbeelden, in relatie met de eerder genoemde plannen van het waterschap (BOVI en SWIB). Het oppervlaktewater levert immers een belangrijke bijdrage aan een goed leefklimaat en openbare ruimte.

2.6 Samenvatting, wat kunnen de inwoners van de gemeente Epe verwachten?

stedelijk afvalwater	<ul style="list-style-type: none"> • Nagenoeg al het afvalwater wordt ingezameld via riolering en centraal gezuiverd. Op die enkele locaties in het buitengebied waar het afvalwater niet via riolen wordt ingezameld wordt dit lokaal verwerkt (gezuiverd). Stankklachten en of verontreinigingen van sloten en bodem komen hierdoor nauwelijks voor. • De rioleringinspectie wordt op een gedetailleerde wijze uitgevoerd en gemonitord in het beheersysteem. Reparaties, relinen en vervangingen worden doelmatig en adequaat uitgevoerd, na een transparante en integrale afweging. In theorie is het risico aanwezig dat: <ul style="list-style-type: none"> ○ afvalwater stil blijft staan, met stankoverlast of aantasting van de buien als gevolg; ○ afvalwater uit de buis loopt, met bodemverontreiniging als gevolg; ○ grondwater of zand de buis inloopt. Overlast voor bewoners bij storingen/calamiteiten door riolering is beperkt tot een minimum.
----------------------	--

Hemelwater en oppervlaktewater	<ul style="list-style-type: none">• Bij heftige buien stroomt verdund rioolwater in het oppervlaktewater. Dit leidt af en toe tot stank en vervuiling vanuit de overstorten. Zodra kansen zich voordoen reduceren wij deze vuilemissie door het afkoppelen van verhard oppervlak en scheiden van afval- en hemelwaterstromen. De insteek is pragmatisch (ja, mits...), verbeteringsmaatregelen liften mee met de herinrichting van straten en woonwijken.• De gemeente zet de voorkeursvolgorde voor hemelwaterverwerking verder door: vasthouden, bergen, afvoeren.• Soms staat er enige tijd water-op-sstraat. Dit is een bewuste en strategische keuze. De inwoners kunnen dit als hinderlijk ervaren. Water in de woningen of ernstige hinder op de wegen is niet acceptabel. Het afkoppelen van verhard oppervlak verbetert de situatie, specifieke maatregelen voor de bekende probleemlocaties vinden niet plaats. Bij zeer extreme situaties (>1x per 2 jaar) kunnen er locaties met ernstige hinder of overlast optreden.• Van belang is, zodra de openbare ruimte meerdere functies vervult (berging van water op straat, berging van water in groenvoorzieningen) dit duidelijk gecommuniceerd wordt naar de gebruikers hiervan.• De inwoners spelen hierin zelf ook een rol. Door bijvoorbeeld zelf tijdig te zorgen dat de kolken en goten vrij zijn van blad kan lokale plasvorming en hinder al worden voorkomen.• Om de riolering robuuster te maken wordt verhard oppervlak afgekoppeld en een regenwaterleiding bijgelegd. Bewoners wordt gevraagd hun regenwater op eigen terrein te verwerken of op de regenwaterleiding. Bewoners worden bewust gemaakt van het effect van verharde tuinen. De gemeente zet zich in om drukriolering te controleren op overbodige hemelwateraansluitingen en het hemelwater van het drukriool af te halen.• Nieuwe systemen worden robuust aangelegd (op de verwerking van 60mm in 1 uur), anticiperend op de verwachte toename van heftige buien als gevolg van de klimaatverandering.• De bermsloten en gemeentelijke watergangen zien er over het algemeen verzorgd uit. Duikers, stuwen en beschoeiing verkeren in een goede technische staat. Slechts af en toe is sprake van een ingezakt talud. Wij stemmen beheer- en onderhoudsregimes af met het waterschap.
grondwater	<ul style="list-style-type: none">• De ontwatering in openbaar gebied is goed voor elkaar. Mogelijk dat sommige kruipruimtes af en toe onder water staan, dit komt echter niet structureel en grootschalig voor. Het is niet te wijten aan een gebrekkige ontwatering in openbaar gebied. De gemeente heeft de grondwatersituatie goed in beeld en houdt de vinger aan de pols in de grondwaterfluctuatiezones.• De tuinen en plantsoenen zijn na een periode van regen enkele dagen drassig maar daarna weer goed begaanbaar.• De huidige reactieve aanpak wordt voortgezet. Er zijn immers niet veel grondwater-gerelateerde klachten in de gemeente. De gemeenten onderzoekt de aard, ernst en omvang van de klacht en geeft vervolgens advies. Is zij zelf aan zet dan wordt een project geformuleerd en geplaatst in het Meerjareninvesteringsprogramma. De afwegingskaders hierbij zijn voor eenieder helder.

Oppervlakte
water

- De gemeente zet, samen met het waterschap, met regulier beheer in op de optimale uitstraling van de watergangen en (retentie)vijvers.
- De gemeente zet, samen met het waterschap, in op vergroten van de belevingswaarde en biodiversiteit van het oppervlaktewater.

3 Programma

Het gehele rioolstelsel met alle objecten en voorzieningen is een enorm kapitaalgoed. De gemeente Epe is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van ruim 230 km vrijverval riolering en 240 km drukriolering. De totale vervangingswaarde hiervan bedraagt circa €175 mln. Het in stand houden en, waar mogelijk, verbeteren van dit areaal vraagt de nodige activiteiten en maatregelen van de gemeente.

In het voorgaande hoofdstuk zijn de ambities, de actuele stand van zaken en bijbehorende speerpunten beschreven, maar wat betekent dit nu? Welke acties en maatregelen gaat de gemeente de komende planperiode 2021 t/m 2025 nemen om het beoogde kwaliteitsniveau te realiseren c.q. handhaven? De gemeente zal het dagelijks onderhoud, reguliere beheer en onderhoudsmaatregelen uitvoeren. Echter voor een aantal facetten is het ook zaak om inzicht te vergroten en zijn verschillende vervangings- en verbetermaatregelen nodig.

We blijven de gemeentelijke rioleringszorg en de watertaken de komende jaren in grote lijnen op dezelfde wijze invullen zoals we dat nu doen. De leefomgeving blijft minimaal op het niveau van de huidige situatie en wordt op specifieke locaties verbeterd door klimaatadaptieve maatregelen.

Doelmatig en adequaat blijven de woorden die bij deze koers horen.

In het Achtergronddocument is een uitgebreide beschrijving en toetsing van het areaal opgenomen en een nulmeting gemaakt van de stand van zaken voor de huidige situatie (peildatum 2020). Vervolgens is een Activiteitenprogramma opgesteld om invulling te geven aan de ambities en speerpunten. In dit hoofdstuk zijn deze activiteiten bondig opgesomd; in het achtergronddocument zijn de aanleidingen voor deze activiteiten geduid.

3.1 De activiteiten in hoofdlijnen

Het dagelijks beheer en onderhoud van riool- en watervoorzieningen (inspecties, reiniging en kleine reparaties) wordt op de huidige wijze voortgezet. Hiervoor hebben we het gegevensbeheer op orde en hebben we zodoende voldoende inzicht in het functioneren en in de kwaliteitstoestand van de voorzieningen. Accenten brengen we aan vanuit de speerpunten uit het voorgaande hoofdstuk. De volgende tabel geeft een beknopt overzicht van de belangrijkste activiteiten en accenten voor de periode 2021 t/m 2025. Details en nadere omschrijvingen zijn te vinden in het Achtergronddocument.

Onderzoek en beleidsopgaven	Opsporen en opheffen van foutieve aansluitingen
	Onderzoek naar communicatie omtrent bewustwording en klimaatadaptatie
	Onderzoek naar lokale regenopvang en afkoppeling van hemelwater voor particulieren
	Actualisatie van het Rioolbeheerplan uit 2017
	Opstellen Uitvoeringsprogramma Klimaat, vanuit het Deltaplan ruimtelijke Adaptatie
Beheer regulier	Dagelijks beheer (reinigen, inspecteren en repareren voorzieningen als riolen, gemalen, drainage en kolken).
	Onderhoud IBA's buitengebied
	Straatvegen
	Stap naar risico- en effectgestuurd beheren
	Onderhouden grondwatermeetnet en monitorapparatuur
Vervangingsmaatregelen	Vervangen en herstellen riolen die kwalitatief in slechte staat zijn
	Vervangen en herstellen gemalen die kwalitatief in slechte staat zijn
Verbetermaatregelen	Maatregelen ter verbetering van het functioneren van riolen, onder andere het afkoppelen van verhard oppervlak en aanpassen van diameters
	Klimaatbestendig en water robuuste maatregelen; niet verstenen en verzamelen, maar vergroenen en verspreiden
Personeel	De huidige personele inzet en doorbelasting blijft gelijk. Andere beleidsafdelingen leveren ook inzet met betrekking tot watertaken, maar dit wordt niet in de rioolheffing doorberekend

3.2 Totale lasten binnen de planperiode

In het Achtergronddocument is de ambitie vertaald naar een strategie met onderzoeken, activiteiten en investeringen met bijbehorende budgetten. In de zomer van 2020 zijn deze budgetten afgestemd met de begrotingen. De volgende tabellen geven een samenvatting per onderdeel, als jaarschijf voor de komende planperiode.

Tabel 3-1: overzicht exploitatie

Exploitatie	2021	2022	2023	2024	2025
Onderzoek	€ 50.000	€ 50.000	€ 60.000	€ 40.000	€ 70.000
Dagelijks beheer	€ 960.302	€ 935.302	€ 935.302	€ 960.302	€ 935.302
Personeel	€ 313.000	€ 313.000	€ 313.000	€ 313.000	€ 313.000
Totaal	€ 1.323.302	€ 1.298.302	€ 1.308.302	€ 1.313.302	€ 1.318.302

Tabel 3-2: overzicht investeringen

Investeringen	2021	2022	2023	2024	2025
Vervanging	€ 836.000	€ 836.000	€ 836.000	€ 836.000	€ 836.000
Verbetering	€ 350.000	€ 450.000	€ 350.000	€ 350.000	€ 1.350.000
Totaal	€ 1.186.000	€ 1.286.000	€ 1.186.000	€ 1.186.000	€ 2.186.000

De exploitatiekosten bedragen gemiddeld per jaar €1,3 miljoen, voor de gehele planperiode is dat €6,6 miljoen. Voor de periode 2021 t/m 2025 is een totale investering van €7,0 miljoen gemoeid. De daadwerkelijke maatregelen (reparatie, relining of vervanging) worden bepaald op basis van de kwalitatieve toestand vanuit de rioolinspecties en de afstemming met de overige assets in de openbare ruimte (wegen, groen, kabels en leidingen).

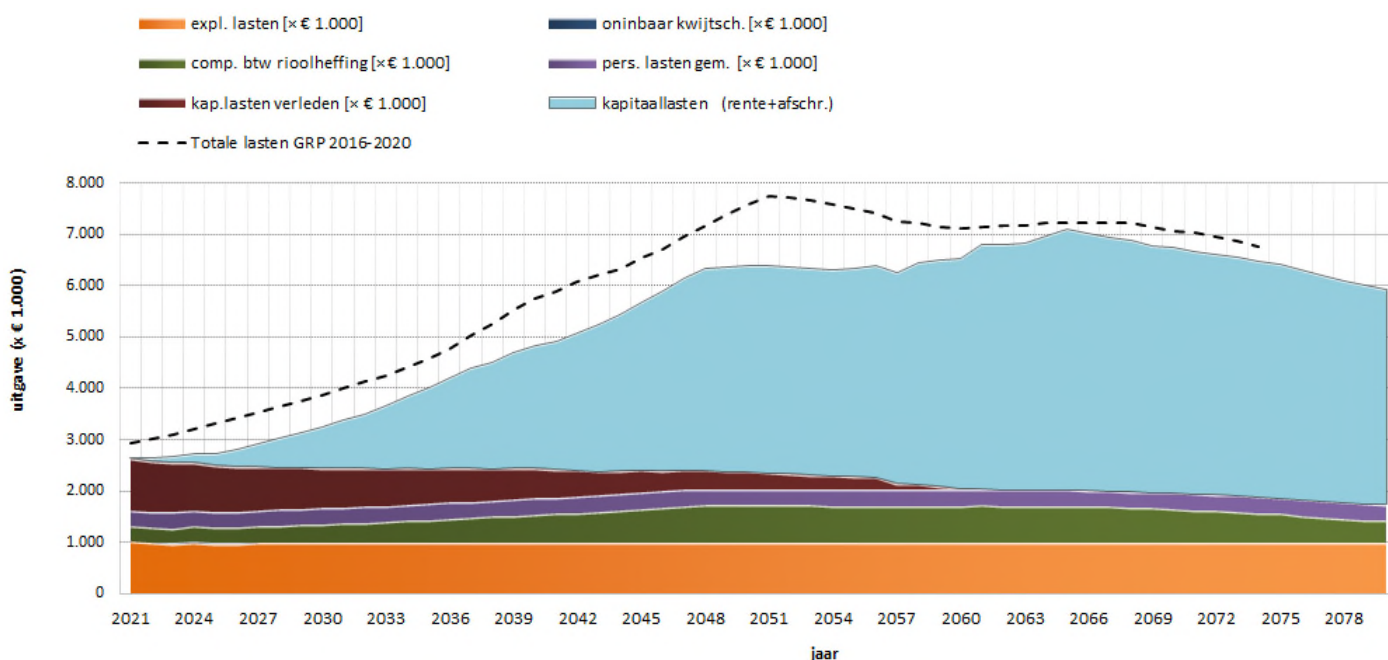
Voor de planperiode is budget opgenomen voor maatregelen om de invulling te geven ter verbetering van het functioneren van de huidige riolering en systemen aan de klimaatopgaven, vanuit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Deze opgave is nog niet concreet te maken; dit is afhankelijk van (politieke) keuzes ná het beschikbaar komen van het Uitvoeringsprogramma, in afstemming met het BRP en projecten vanuit andere assets als wegen en groen.

4 Middelen

Ambities moeten realistisch en haalbaar zijn. Eén van de belangrijkste voorwaarden hierbij is het hebben van voldoende financiële middelen en personele capaciteit (kwantitatief en kwalitatief) om de totale gemeentelijke watertaak naar behoren te vervullen en de risico's te beperken. Dit hoofdstuk beschrijft de uitgangspunten, de financiële conclusies van de geschetste strategie en de benodigde omvang van de personele organisatie. De achterliggende analyses en verkenningen zijn te vinden in het Achtergronddocument.

4.1 Ontwikkeling lasten

In de voorgaande paragrafen is de ambitie vertaald naar een strategie met onderzoeken, activiteiten en investeringen met bijbehorende budgetten. In het voorjaar van 2020 zijn deze budgetten afgestemd met de actuele begrotingen en kredietramingen. Met het beeld van de riolering van nu en de voorgestelde investeringen, is een doorkijk gemaakt voor de komende jaren. De volgende grafiek geeft een totaalbeeld van de componenten waaruit de lasten zijn gevormd voor de lange termijn. Dit betreft op hoofdlijn de personeelslasten, exploitatielasten, de factor compensabele btw en de kapitaallasten van investeringen.

Figuur 4-1: lastenontwikkeling gemeentelijke watertaken lange termijn (exclusief inflatie)

Waarom stijgen de lasten?

Voor de komende 5 jaar blijven de lasten nagenoeg gelijk, daarna zien we een stijging tot het jaar 2050. Onderstaand geeft hiervoor de verklaring. De eerste aanleg van riolen wordt (en werd ook in het verleden) bekostigd vanuit de grondexploitatie en komt daarmee niet ten laste van de exploitatiebegroting voor de rioleringszorg. Het vervangen van de riolering komt wel ten laste

van de exploitatiebegroting voor de rioleringszorg. Riolering in Epe gaat lang mee (Rioolbeheerplan Epe 2017) en de technische levensduur ligt mogelijk boven de 60 jaar, afhankelijk of deze al dan niet onderhouden zijn. Vanuit de areaalgegevens in het Achtergronddocument is te zien dat de meeste riolen al 40 à 50 jaar oud zijn. Doordat de vervangingsinvesteringen geactiveerd worden (in de grafiek weergegeven door de donkerrode en lichtblauwe vlakken), komen alleen de kapitaallasten van de investeringen ten laste van de exploitatiebegroting. De kapitaallasten blijven jaarlijks toenemen als gevolg van nieuwe, geactiveerde investeringen. Door het niet meenemen van kosten voor de aanleg van riolering én het activeren van vervangingsinvesteringen stijgen de totale jaarlijkse lasten tot circa €6,5 mln. per jaar (excl. inflatie) over 30 jaar in 2050.

Bij het bepalen van de benodigde budgetten is inflatie buiten beschouwing gebleven, omdat de inflatie geen invloed heeft op de berekening van het saldo van uitgaven en inkomsten. Inflatie maakt dat de kosten voor alle genoemde posten behalve de kapitaallasten stijgen. Inflatie laat daardoor de kostenimpact van kapitaallasten relatief dalen.

4.2 Consequenties voor de rioolheffing

De rioolheffing wordt jaarlijks door de gemeenteraad vastgesteld met de 'Verordening Rioolheffing'. De werkelijke rioolheffing in 2020 is ca. €174,- per huishouden en wordt in rekening gebracht per perceel. De stand van de 'spaar'voorziening voor investeringen is per 1-1-2020 op €1.212.998,-. Uitgangspunt is dat voor 2021 wordt de rioolheffing reeds is vastgesteld op €180, per gemiddeld huishouden (+3,25%), conform de begrotingsvoorstellen 2021.

De rioolheffing in de gemeente ligt onder het landelijke gemiddelde van €199,-.⁶ Meerpersoonshuishoudens zijn het meest kwijt in Gouda (€534), het laagste bedrag is te vinden in Beesel (€78). In vergelijkbare buurgemeenten zijn de huishoudens €141 (Nunspeet) tot €210 (Voorst) kwijt aan rioolheffing.

In een kostendekkingsmodel is geanalyseerd welke stijging van de rioolheffing voor de langere termijn noodzakelijk is. Uitgangspunt hierbij is dat de egalisatievoorziening optimaal benut wordt. In het Achtergronddocument is onderzocht wat de consequenties zijn van een aantal scenario's; een basisscenario en een scenario zonder investeringen voor verbetering van riolen en klimaatmaatregelen. Tevens is een scenario beschouwd waarbij inzichtelijk is gemaakt wat de consequentie is als de rente zou stijgen (van 2% nu naar 4%). Een beeld is geschetst welke ontwikkelingen van de rioolheffing en egalisatievoorziening mogelijk zijn. De volgende tabel geeft het resumé voor de scenario's.

⁶ <https://www.coelo.nl/index.php/wat-betaal-ik-waar/interactieve-kaarten/atlas-gemeenten>
kaart 23- tarief rioolheffing meerpersoonshuishoudens (2020)

Tabel 4-1: ontwikkeling rioolheffing - verkenning scenario's

Stand rioolheffing/ mutatie	Scenario Basis	Scenario Renterisico (4%)	Scenario Direct afschrijven
Stand 2020	€ 180,-		
Stand 2025	€ 194,-	€ 211,-	€ 285,-
Stand 2040	€ 259,-	€ 384,-	€ 417,-
Jaarlijkse stijging	+1,9%	+4,1%	+var. %

NB: de rioolheffing is de gemiddelde rioolheffing per huishouden.

Zoals gesteld is handhaven van de heffing op het huidige niveau nu geen reële optie, omdat dit consequenties heeft voor de invulling van de adequate gemeentelijke watertaken.

Te zien is dat in alle scenario's met verkenningen de rioolheffing dient te stijgen. De stijging is met name verklaarbaar door de komende rioolvervangingen van de oude riolen, de maatregelen voor het oplossen van de klimaatopgaven afkomstig uit het DeltaPlan Ruimtelijke Adaptatie en de bijbehorende extra benodigde personele inzet.

4.3 Personele consequenties

De rol van de gemeentelijke overheidsorganisatie zal de komende tijd veranderen. Om de gestelde doelen te bereiken en invulling te geven aan de ambities wordt ook wat van de inwoners verwacht. Ingezet wordt op burgerparticipatie, samenwerking en 'verbinden', zowel de interne afdelingen, met andere instanties (buurgemeenten, het hoogheemraadschappen, landbouw- en natuurorganisaties) én met burgers. Voorbeelden zijn er al, zoals samenwerking in de SWOV (Samenwerken Water Oost Veluwe)

Om de strategie voor de komende planperiode ten uitvoer te brengen is de belangrijkste voorwaarde dat de personele organisatie staat, zowel kwantitatief als kwalitatief. De taken en verantwoordelijkheden van eenieder moeten helder zijn. Dit krijgt het komende jaar zijn beslag. Uitgangspunt is dat eenieder zijn eigen verantwoordelijkheid kent en neemt; communicatie speelt hierin een prominente rol.

Vanuit de begroting 2021 en de Kennisbank van Rioned is een calculatie gemaakt van de beschikbare en benodigde personele capaciteit. De insteek hierbij is dat de gemeente een regisserende rol heeft en veel werkzaamheden extern laat uitvoeren. De buitendienst is sinds 2015 uitbesteed aan Axent Groen. Deze kosten zijn ondergebracht onder 'beheer-regulier en vormen dus geen kosten voor Personeel buitendienst. De totale benodigde omvang van de gemeentelijke organisatie voor de rioleringszorg is bepaald op hierdoor 2,5 fte. De helft hiervan is opgenomen in de investeringsbudgetten van Projecten. Een deel van de personele inzet en budgetten binnen de gemeente wordt bij andere afdelingen ingevuld (bij onder meer beleid en ruimtelijke ordening) en niet doorbelast aan de rioolheffing. De constatering is dat de huidige personele capaciteit Beleid en Beheer binnen de gemeente voldoende is. Aanname is dat de uitbreiding door de klimaatopgaven en de areaaluitbreidingen (databeheer) past binnen de organisatie. De personeelsbudgetten ten laste van de rioolheffing zijn niet aangepast in onderhavig GWP en blijven €86.000,-.

De lasten voor de benodigde personele inzet voor de nieuwe, eerste aanleg van riolering, zoals bij uitbreidingswijken, komt niet ten laste van de rioolheffing. Bij nieuwe aanleg heeft de gemeente een meer toetsende rol en controleert de gemeente de initiatiefnemers van ontwikkelingen. De benodigde menskracht komt wel ten laste van de personele organisatie, maar wordt gedekt vanuit de grondexploitatie.

5 Advies en besluit

Het voorliggende gemeentelijke watertakenplan (GWP) 2021 t/m 2025 geeft inzicht in de omvang, het functioneren en de kwaliteitstoestand van de voorzieningen waarmee de gemeente Epe invulling geeft aan de wettelijke zorgplichten voor het stedelijk afvalwater, hemelwater, grondwater en de watertaken voor oppervlaktewater. Het GWP beschrijft de maatschappelijke doelen, de visie en beleidskaders, en van hieruit de speerpunten, activiteiten en financieringsstrategie voor de komende jaren.

Ambitie en speerpunten

In dit GWP geven wij aan op welke wijze onze invulling van de gemeentelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater en onze watertaken voor oppervlaktewater een bijdrage leveren aan de leefbaarheid van Epe. Om dit te bereiken koppelen we de deze zorgplichten en watertaken aan de thema's 'Vitale Dorpen en Buurtschappen', 'Duurzame leefomgeving', 'Duurzame economie' en Verbindende overheid' uit de Toekomstvisie 2030. Deze koppeling heeft geresulteerd in de volgende kernambities:

De bewoners en bedrijven kunnen ervan uitgaan dat de zorgplichten op een professionele en adequate manier door de gemeente worden ingevuld.

De leefomgeving blijft minimaal op het huidige niveau, de beleving en aantrekkelijkheid wordt, waar mogelijk en doelmatig, verbeterd.

Belangrijke ontwikkelingen zijn de Omgevingswet en het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie met de klimaatopgaven. Samen met bestaande watervisies en het Blauwe Omgevingsprogramma van het waterschap Vallei en Veluwe en samenwerkingsafspraken in de regio vormt dit de basis. Van hieruit is een visie op de invulling van de gemeentelijke watertaken opgesteld en zijn de ambities, speerpunten en kwaliteitskaders per zorgplicht verwoord.

Programma

In het programma is beschreven welke acties en maatregelen de gemeente de komende jaren gaat nemen om het beoogde kwaliteitsniveau te realiseren c.q. handhaven. De gemeente moet de reguliere beheer en onderhoudsmaatregelen uitvoeren. Het dagelijks beheer en onderhoud van voorzieningen wordt op de huidige wijze voorgezet. Hiervoor hebben we het gegevensbeheer op orde, voldoende inzicht in het functioneren en in de kwaliteitstoestand van de voorzieningen. Accenten brengen we aan vanuit de speerpunten. Hiernaast zijn vervangings- en verbetermaatregelen nodig. Een Activiteitenprogramma is opgesteld en om invulling te geven aan de ambities en speerpunten.

Middelen

Om het Programma uit te voeren moeten kosten gemaakt worden. De benodigde activiteiten en bijhorende budgetten voor de planperiode 2021 t/m 2025 zijn met dit GWP in detail benoemd.

Met het beeld van de riolering van nu en de voorgestelde activiteiten en investeringen is een verkenning gemaakt van de ontwikkeling van de lasten en de rioolheffing voor de komende jaren. De rioolheffing wordt jaarlijks door de gemeenteraad vastgesteld met de 'Verordening Rioolheffing'. Voor 2021 is de hoogte van de heffing reeds vastgesteld op €180,- per gemiddeld huishouden.

Geadviseerd wordt met ingang van 2021 de rioolheffing geleidelijk, met jaarlijks +1,9%, te laten stijgen (exclusief indexatie) en de beschikbare spaarvoorziening optimaal in te zetten. Deze lijn volgt de huidige financieringsstrategie, en geeft voldoende middelen om de gestelde ambities en nieuwe beleidsthema's op een adequaat niveau in te vullen.

Advies

De ambtelijke voorbereiding en uitwerking is verzorgd door een projectgroep, bestaande uit medewerkers van de gemeente Epe en het waterschap, in samenspraak met de portefeuillehouder. Vanuit deze projectgroep zijn de visie, ambities en speerpunten tot stand gekomen. Het ambtelijk advies is:

- De Raad het Gemeentelijk WatertakenPlan 2021 t/m 2025 ter inzage te stellen;
- De activiteiten en budgetten voor klimaatadaptatie in relatie tot wateroverlast te bekostigen vanuit de rioolheffing;
- Voor de financiering van invulling van de zorgplichten uit te gaan van het verhogen van de rioolheffing met jaarlijks 1,9%, exclusief inflatie, voor de periode 2021 t/m 2025;
- Inwoners en bedrijven van de gemeente te informeren over de vaststelling van Gemeentelijk WatertakenPlan 2021 tot t/m 2025.

5.1 Bestuurlijke besluiten

De bestuurlijke besluiten worden te zijner tijd separaat bijgevoegd.

5.2 Bekendmaking en reacties externen

De bekendmaking en reacties externen worden te zijner tijd separaat bijgevoegd.

Gemeente Epe

Raadsbesluit 2021

zaaknummer: 246761

DE RAAD DER GEMEENTE EPE

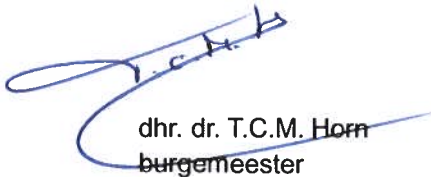
Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, nr. 246761, 2 maart 2021

BESLUIT

Het Gemeentelijk Watertakenplan (GWP 2021 t/m 2025) vast te stellen

Epe, 8 april 2021

De raad voornoemd,
de voorzitter,

dr. dr. T.C.M. Horn
burgemeester

de griffier,

mw. J. Kattenberg

UW WATERSCHAP

Adres Steenbokstraat 10
Postbus 4142
7320 AC Apeldoorn
Telefoon (055) 527 29 11
E-Mail info@vallei-veluwe.nl
Website www.vallei-veluwe.nl

Gemeente Epe
T.a.v. de heer M. Smit
Postbus 600
8160 AP EPE

Datum	21 januari 2021	Contactpersoon	H. Gietema
Uw kenmerk	Gemeentelijk Watertakenplan	E-mailadres	hgietema@vallei-veluwe.nl
Ons kenmerk	1514733/1514734	Telefoonnummer	0630078783

Onderwerp Gemeentelijk Watertakenplan 2021 t/m 2025

Geachte heer Smit,

Het waterschap heeft kennis genomen van het Gemeentelijk Watertakenplan 2021 t/m 2025 (GWP). De gemeente heeft het GWP opgesteld in samenspraak met het waterschap. In het GWP heeft de gemeente vastgelegd hoe invulling wordt gegeven aan de verschillende zorgplichten vanuit de gemeentelijke watertaken en hoe dit bijdraagt aan de thema's uit de Toekomstvisie 2030, zoals Duurzame Leefomgeving, duurzame economie en verbindende overheid.

De gemeentelijke visie op de watertaken en klimaatadaptatie kent veel raakpunten met de visie van het waterschap, zoals verwoord in het Blauwe Omgevingsprogramma (BOP).

Een aantal aspecten uit het GWP is hieronder uitgelicht.

Doelmatig rioolbeheer

Net als het waterschap kiest de gemeente voor risico-en effectgestuurd rioolbeheer (assetmanagement) zodat gerichte keuzes kunnen worden gemaakt. De gemeente zet in op benutting van meekoppelkansen bij riool-en waterprojecten op buurt-en wijkniveau. De opgaven vanuit klimaatopgave (DPRA) en energietransitie worden hierin meegenomen.

Bijlage(n) -

Vergroting waterbewustzijn

De gemeente informeert bewoners jaarlijks over hun afvalwaterproductie ter vergroting van het bewustzijn t.a.v. klimaatverandering. De gemeente streeft naar een actieve bijdrage van bewoners aan klimaat neutrale straten. Samen met particulieren zoekt de gemeente naar mogelijkheden voor lokale regenopvang en afkoppeling van hemelwater. Hierbij wordt bovengrondse afvoer en infiltratie van hemelwater gestimuleerd en zet de gemeente in op vergroening van omgeving ter bestrijding van hittestress.

Vergroting belevingswaarde

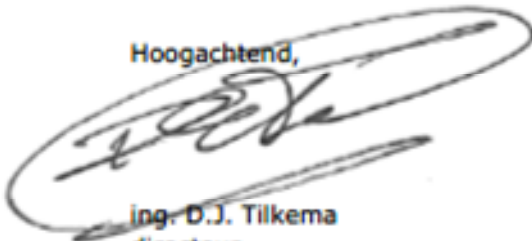
De gemeente en het waterschap zetten in op vergroten van de belevingswaarde en biodiversiteit van het oppervlaktewater. De gemeente sluit aan bij de 'Stedelijk Water in beeld aanpak' van het waterschap.

Opgave emissiereductie

De gemeente heeft nog steeds een opgave voor emissiereductie vanuit gemengde overstorten. Hiertoe zet de gemeente de afkoppelinspanningen voort. Tevens gaat de gemeente de komende planperiode een bergbezinkvoorziening realiseren bij de Korte Kuipersweg in Epe. Hiermee wordt voldaan aan de resterende opgave voor emissiereductie.

Waterschap Vallei en Veluwe stemt in met het ontwerp Gemeentelijk Watertakenplan 2021 t/m 2025. Dit GWP biedt een goede basis om de komende periode de samenwerking voort te zetten. Wij verzoeken u om, na definitieve vaststelling in uw gemeenteraad, het GRP inclusief raadsbesluit (digitaal) aan ons te zenden.

Hoogachtend,

ing. D.J. Tilkema
directeur

Over Antea Group

Van stad tot land, van water tot lucht; de adviseurs en ingenieurs van Antea Group dragen in Nederland sinds jaar en dag bij aan onze leefomgeving. We ontwerpen bruggen en wegen, realiseren woonwijken en waterwerken. Maar we zijn ook betrokken bij thema's zoals milieu, veiligheid, assetmanagement en energie. Onder de naam Oranjewoud groeiden we uit tot een allround en onafhankelijk partner voor bedrijfsleven en overheden. Als Antea Group zetten we deze expertise ook mondiaal in. Door hoogwaardige kennis te combineren met een pragmatische aanpak maken we oplossingen haalbaar én uitvoerbaar. Doelgericht, met oog voor duurzaamheid. Op deze manier anticiperen we op de vragen van vandaag en de oplossingen van de toekomst. Al meer dan 60 jaar.

Contactgegevens

Zutphenseweg 31D
7418 AH DEVENTER
Postbus 321
7400 AH DEVENTER
T. 0620322417

www.anteagroup.nl

Copyright © 2020

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

